

- Осташко Т.О., Волощенко Л.Ю., Ленінова Г.В.; відпов. ред. В. О. Точилі; НАН України; Ін-т екон. та прогноз. – К., 2010. – 208 с.
7. Про основні засади державної аграрної політики на період до 2015 року: Закон України № 2982 від 18.10.2005 / [Електронний ресурс] – Режим доступу: – <http://www.rada.gov.ua>.
 8. Програма економічних реформ на 2010-2014 роки "Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава": програма від 02.06.10 / [Електронний ресурс] – Режим доступу: – <http://www.rada.gov.ua>.
 9. Про затвердження Державної цільової програми створення оптових ринків сільськогосподарської продукції: постанова Кабінету Міністрів України N 562 від 03.06.09 / [Електронний ресурс] – Режим доступу: – <http://www.rada.gov.ua>.
 10. Про оптові ринки сільськогосподарської продукції: Закон України № 1561-VI від 25.06.09 / [Електронний ресурс] – Режим доступу: – <http://www.rada.gov.ua>.
 11. Про сільськогосподарську кооперацію: Закон України № 469 від 17.07.97/ [Електронний ресурс] – Режим доступу: – <http://www.rada.gov.ua>.
 12. Про затвердження Державної цільової економічної програми підтримки розвитку сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів на період до 2015 року: постанова Кабінету Міністрів України N 557 від 03.06.09 / [Електронний ресурс] – Режим доступу: – <http://www.rada.gov.ua>.
 13. Shcherbyna S. "MechanismsofProvidingConditionsforSustainableDevelopmentof Cooperative Associations in Ukraine's Agro-Industrial Sector"./Identity and Memory in Post-Soviet Ukraine: Monograph.-Kyiv: DukhiLitera, 2009.-P. 439- 451.

Рецензент: Розпутенко І.В., д. держ. упр., професор.

УДК 502.35

Якимчук А.Ю.,

к.е.н., докторант кафедри державного управління та місцевого самоврядування
Національного університету водного господарства та природокористування (м. Рівне)

ХАРАКТЕРИСТИКА СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ЗБЕРЕЖЕННЯМ БІОРИЗНОМАНІТТЯ

Анотація. Розглянуто організаційну структуру державного управління збереженням біорізноманіття України. Проаналізовано ефективність державного управління збереженням біорізноманіття. Розглянуто кращий міжнародний досвід державного управління та розроблено рекомендації щодо його імплементації в Україні.

Ключові слова: державне управління, біорізноманіття, держава, система.

Аннотация. Рассмотрена организационная структура государственного управления сохранением биоразнообразия Украины. Проанализирована эффективность государственного управления сохранением биоразнообразия. Рассмотрен лучший международный опыт государственного управления и разработаны рекомендации по его имплементации в Украине.

Ключевые слова: государственное управление, биоразнообразие, государство, система.

Annotation The organizational structure of public administration of biodiversity conservation of Ukraine has been investigated. The government biodiversity conservation effectiveness has been analyzed. The best practices of public administration and recommendations for its implementation in Ukraine have been learned.

Keywords: public administration, biodiversity, state system.

Постановка проблеми. Збереження біорізноманіття є одною із найважливіших складових державної екологічної політики. Ефективність збереження генофонду людини, рослинного і тваринного світу певною мірою залежить від ефективності роботи органів державної виконавчої влади та місцевого самоврядування. Тому вивчення організаційної структури державного управління збереженням біорізноманіття набуває особливої актуальності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема збереження біорізноманіття широко висвітлювалася у працях вітчизняних та зарубіжних науковців, зокрема Т.Л. Андрієнко-Малюк, А.Ю. Александрової, О.О. Веклич, О.В. Вруб-левської, Л.С. Гринів, Ю.М. Грищенко, П.І. Гамана, Л.Г. Мельника, І.М. Синякевича, А.Я. Сохничка та ін., які в основному стосуються підтримання екологічного стану екосистем. Праці С.Н. Бобильова, Г.А. Моткина, А.С. Тулупова, A.N. James, M.J.V. Green, J. Paine, J. Dixon, S. Pagiola, B.I.E. Brink, R. W. Butler та ін. стосуються економічної складової збереження біорізноманіття, а управлінська залишається поза увагою фахівців. Все це визначило предмет даного дослідження.

Постановка завдання. Дослідити організаційну структуру державного управління збереженням біорізноманіття та на основі кращого закордонного досвіду запропонувати напрями її удосконалення.

Виклад основного матеріалу. Законодавство, державні нормативні акти у сфері заповідної справи формуються на рівні Верховної Ради України (Комісія з питань екології і раціонального природокористування та інші комісії), а також Кабінету Міністрів України (відділ з питань техногенної, екологічної, ядерної безпеки і природокористування та деякі інші структурні підрозділи). В комплексі питань державної екологічної політики, що перебувають в компетенції Верховної Ради України, одне з чільних місць посідають питання розвитку заповідної справи (рис. 1).

Організаційне забезпечення управління охороною навколишнього природного середовища і заповідною справою зокрема, покладається на Кабінет Міністрів України, до компетенції якого в цій царині належать прийняття рішень з організації та скасування територій і об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного значення, організації екологічного виховання та екологічної освіти громадян тощо. Відповідно до Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» Кабінет Міністрів України затверджує Положення про спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів, який діючий відповідно до своєї компетенції та

загальнодержавного значення, ведення Державного кадастру природно-заповідного фонду.

Повноваження з питань заповідної справи здійснює Мінприроди України безпосередньо через Державну службу заповідної справи, державні управління екології та природних ресурсів в областях, містах Києві та Севастополі, спеціально уповноважені органи в галузі екологічної безпеки Автономної Республіки Крим, інспекції, науково-дослідні та навчальні заклади, інші підприємства, установи й організації, що входять до сфери його управління і становлять систему Мінекоресурсів України.

Відповідно до змін, внесених у Закон «Про природно-заповідний фонд України», для забезпечення управління територіями і об'єктами природно-заповідного фонду, реалізації програми перспективного розвитку заповідної справи при тодішньому Міністерстві охорони навколишнього природного середовища постановою Кабінету Міністрів України від 9 серпня 2001 р. № 1000 затверджено Положення про Державну службу заповідної справи (ДСЗС) – правонаступницю Головного управління національних природних парків і заповідної справи.

Постановою уряду затверджено положення про ДСЗС, вона є урядовим органом державного управління, діє у складі Мінекоресурсів України і підпорядковується йому. У межах своїх повноважень дана служба організовує та здійснює систематичний контроль за виконанням актів законодавства, узагальнює практику застосування законодавства з питань, віднесених до її компетенції, розробляє пропозиції щодо вдосконалення законодавства і подає їх на розгляд Мінекоресурсів.

Основними завданнями ДСЗС є:

- участь у межах своєї компетенції в реалізації державної політики у сфері збереження та невиснажливого використання природно-заповідного фонду, відтворення його природних комплексів і об'єктів;
- забезпечення державного управління територіями і об'єктами природно-заповідного фонду;
- здійснення державного контролю за додержанням режиму охорони територій та об'єктів природно-заповідного фонду;
- забезпечення збереження біологічного і ландшафтного різноманіття на територіях природно-заповідного фонду;
- підготовка пропозицій стосовно сталого розвитку репрезентативної мережі природно-заповідного фонду та формування національної екологічної мережі.

Нині в Україні здійснюється згідно з Указом Президента адміністративна реформа, спрямована на спрощення структурних підрозділів управління заповідною справою, укомплектування їх науковими кадрами, тому, очевидно, зміни у існуючій структурі управління природно-заповідним фондом, як на рівні держави, так і на регіональному рівні.

Місцеві органи державного управління та самоврядування здійснюють свою діяльність у сфері охорони довкілля на підставі Законів України “Про місцеве самоврядування в Україні”, “Про місцеві державні адміністрації”, “Про охорону навколишнього природного середовища” (із змінами та доповненнями). Згідно даних нормативно-правових актів, *обласні та районні ради* відповідають за стан навколишнього природного середовища на своїй території і в межах своєї компетенції, приймають рішення про організацію територій і об’єктів природно-заповідного фонду місцевого значення та інших територій, що підлягають особливій охороні.

Аналіз існуючої законодавчої бази стосовно розвитку заповідної справи показує, що основним законодавчим актом у галузі заповідної справи є Закон України “Про природно-заповідний фонд України”. Цим законом затверджено класифікацію територій і об’єктів ПЗФ, зокрема, вперше введено категорію “регіональний ландшафтний парк”, встановлено їх статус, завдання та режим охорони, порядок проведення науково-дослідних робіт, визначені спеціально уповноважені органи в галузі заповідної справи, права громадян і громадських організацій тощо.

Державні управління охорони навколишнього природного середовища областей України у межах своєї компетенції:

- забезпечують реалізацію "Програми перспективного розвитку заповідної справи в Україні";
- здійснюють державне управління територіями та об’єктами ПЗФ;
- здійснюють методичне керівництво веденням заповідної справи і систематичний контроль за додержанням вимог законодавства щодо охорони та ефективного використання територій і об’єктів природно-заповідного фонду підприємствами, установами і організаціями незалежно від форм власності та господарювання, громадянами, а також іноземними юридичними і фізичними особами;
- організують і координують роботу щодо розвитку і вдосконалення мережі об’єктів ПЗФ;
- визначають обсяги використання природних ресурсів у межах територій і об’єктів ПЗФ і здійснюють контроль за додержанням доведених лімітів;
- призупиняють або забороняють проведення робіт на ПЗТ, не передбачених режимом їх охорони, а також робіт, які можуть справити негативний вплив на об’єкти, що охороняються.

Найважливішими питаннями в заповідній справі є управління та економічне забезпечення природно-заповідного фонду. Стаття 12 Закону "Про природно-заповідний фонд України" має назву “Управління територіями та об’єктами природно-заповідного фонду”. В ній вказується, що управління природними заповідниками, біосферними заповідниками, національними природними парками, регіональними ландшафтними парками, а також ботанічними садами, дендрологічними парками і

зоологічними парками загальнодержавного значення здійснюється їх спеціальними адміністраціями. Останні можуть створюватися також для управління ботанічними садами, дендрологічними парками, зоологічними парками місцевого значення та парками-пам'ятками садово-паркового мистецтва за рішенням органів, у віданні яких вони перебувають. До складу адміністрацій управління територіями та об'єктами природно-заповідного фонду входять відповідні наукові підрозділи, служби охорони, господарського та іншого обслуговування.

На даний час в Україні впроваджуються такі національні програми в галузі збереження та невиснажливого використання біологічного різноманіття:

- Програма перспективного розвитку заповідної справи України (Постанова ВРУ від 22.09.1994 р., №177/94-ВР Про програму перспективного розвитку заповідної справи України). У ній було визначено стратегію розвитку цього важливого напрямку природоохоронної діяльності, наукові, правові, організаційні, фінансові та матеріально-технічні засоби її реалізації;

- Загальнодержавна програма формування національної екологічної мережі України на 2000-2015 рр. (Закон України, Програма від 21.09.2000 р., «Про Загальнодержавну програму формування національної екологічної мережі України на 2000-2015 рр.»);

- «Загальнодержавна програма екологічного оздоровлення басейну Дніпра та поліпшення якості питної води» (Постанова Верховної Ради України від 27.02.1997р. «Про Національну програму екологічного оздоровлення басейну Дніпра та поліпшення якості питної води»);

- Загальнодержавна програма «Ліси України» – визначає основні напрями та джерела забезпечення збалансованого розвитку лісового господарства країни, спрямованого на посилення екологічних, соціальних та економічних функцій лісів в умовах реформування сільгосппідприємств, прийняття нового земельного законодавства (Постанова Верховної Ради України від 29.04.2002р. «Про затвердження Державної програми «Ліси України» на 2002-2015 рр.);

Висновки. Система управління збереженням біорізноманіття має складну багатогалузеву структуру. Державний контроль за дотриманням вимог природоохоронного законодавства один з основних напрямів діяльності в сфері охорони довкілля і здійснюється Державною екологічною інспекцією та територіальними органами Міністерства екології та природних ресурсів України. У складі територіальних органів Міністерства охорони навколишнього середовища утворені екологічні інспекції (у тому числі міські, районні, міжрайонні) з чітко окресленими правами та функціями, проте вони мали б бути окремими органами управління, це значно б підвищило ефективність державного управління збереженням біорізноманіття.

Використані джерела інформації:

1. James, A.N., Green, M.J.B. and Paine, J. Financial indicators and targets for protected areas. In Background paper for GBF6: Dialogue on Biodiversity Indicators and Targets. Unpublished draft for discussion only. – 1997. – P. 55.
2. Dixon J., Pagiola S. Local Costs, Global Benefits: Valuing Biodiversity in Developing Countries. Environmental Department. – The World Bank, 2000. – P. 13. 3. Brink B.I.E. 2000. Biodiversity Indicators for the OECD Environmental Outlook and Strategy: a feasibility study. RIVN report, Bilthoven, The Netherlands. – 52 p.
3. Андрієко Т.Л., Балашов Л.С., Прядко О.І. Унікальний болотний масив Переброди на Ровенщині // Укр. ботан. журн. – 1976. – Т. 33. – № 5. – С. 532-536.
4. Якимчук А.Ю. Економіка та організація природно-заповідного фонду України. Монографія. Рівне: НУВГП, 2007. – 208 с.
5. Якимчук А.Ю., Черній А.Л. Економіка природокористування. Навчальний посібник. Рівне: НУВГП, 2010. – 275 с.

Рецензент: Корецький М.Х., д.держ.упр., професор.

УДК 351.82:339.727.22/.24

Бойко Т.А.,
слухач кафедри управління
національним господарством
НАДУ при Президентіві України

ПОТОКИ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ: ТЕНДЕНЦІЇ ТА ВПЛИВ НА ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ

Анотація. В статті досліджено обсяги та масштаби руху світових потоків прямих іноземних інвестицій країн світу, визначено сучасні тенденції їх зміни, висвітлено роль державного управління прямими іноземними інвестиціями, проаналізовано вплив надходжень прямих іноземних інвестицій на економічне зростання країн, що розвиваються, в умовах нестійкості світової економіки.

Ключові слова: прямі іноземні інвестиції, світові потоки прямих іноземних інвестицій, державне управління прямими іноземними інвестиціями, транснаціональні корпорації, економічне зростання.

Аннотация. В статье исследованы объёмы и масштабы движения мировых потоков прямых иностранных инвестиций стран мира, определены современные тенденции их изменения, освещена роль государственного управления прямыми иностранными инвестициями, проанализировано влияние поступлений прямых иностранных инвестиций на экономический рост стран, которые развиваются, в условиях неустойчивости мировой экономики.

Ключевые слова: прямые иностранные инвестиции, мировые потоки прямых иностранных инвестиций, государственное управление прямыми иностранными инвестициями, транснациональные корпорации, экономический рост.

Annotation. This paper investigates the volume and measures of global flows movement of foreign direct investment over the world, identified current trends of their changes, highlighted the role of government to foreign direct investment, analyzed the influence of foreign direct investment on economic growth in developing countries, in terms of the instability of the world economy.